

UČITELJSKI LIST

GLASILO „ZVEZE SLOVANSKIH UČITELJSKIH DRUŠTEV V TRSTU“.

Izhaja 1., 10. in 20. vsakega meseca. — Slovenski rokopisi naj se pošiljajo na uredništvo v Sežani na Krasu, hrvatski na naslov: Vinko Šepič, nadučitelj u Buzetu. — Izdaja „Zveza slovanskih učiteljskih društev v Trstu“, za uredništvo odgovoren Silvester Pertot. — List je za člane izdajateljice brezplačen, naročnina za nečlane L 24.— Upravništvo v Trstu, ulica Molin grande 16, I. n. — Tekoči poštni račun. — Tiska Tiskarna Edinost v Trstu.

Štev. 17

V Trstu, dne 10. junija 1922.

Leto III.

PODTAKNJENA KRIVDA

V poročilu o prihodu kraljeve dvojice na Kras in v Postojno, je priobčila «Edinost» med drugim tudi sledeče vrstice:

«Kraljica se je spustila v pogovor s poslancem Lavrenčičem in se je informirala glede naših šol. Ko je poslanec Lavrenčič omenil, da je veliko število slovanskih šol v Istri še vedno zaprtih, se je obrnila kraljica h gen. civ. kom. Mosconiju in se pogovarjala z njim o tem vprašanju. Izjavila je nato posl. Lavrenčiču, da je tega krivo dejstvo, ker primanjkuje slovanskega učiteljstva. Slovanski učitelji naj se le vrnejo na svoja mesta; vsi bodo zopet sprejeti. Poudarila je tudi, da je kralj za to, da se nam vse šole odpro.»

Poslanec Lavrenčič ni odgovoril ničesar na te besede. Zakaj ne, tega ne vemo. Mogoče pa je dvojno: ali da ni našel v tistem trenutku primer- nih besed, ali pa da je umolknil, frapiran od bridke ironije, ki je tičala pač v tem, da je gen. civ. komisar v svoji informaciji **zvrnil vso krivdo naše šolske mizerije na učiteljstvo samo**. Bežalo je kar tako preko meje! Vrne naj se in šole bodo odprte pri tej priči, vse do zadnje!

Molčali bi o tem dogodku, ko bi se bil dovršil razgovor kako drugače, — nikakor pa ne smemo molčati, ko se nam hoče naprtiti tak črn greh na ramena. Molčali bi, ko bi vedeli, da ni gen. civ. komisarijat dovolj informiran o naših šolskih razmerah; ker pa vemo, da je dobro poučen, nas prevevajo drugačna čustva.

Gen. civ. komisarijat ve prav dobro, da je bilo slovansko učiteljstvo v Jul. Krajini preganjano in primorano zapustiti svoja mesta. Nočemo trditi, da ni odšel ta ali oni prostovoljno preko meje, ali takih je bilo malo in so bili le izjeme; resnica pa je, da je bila velika večina odsotnih učiteljev primorana zapustiti domovino. Vprašamo: kdo pa zapušča z lahkim srcem domovino in posebno še takrat, ko ve, da mu tudi v novi domovini ne bodo cvetle rože?

Gen. civ. komisarijatu mora biti vendar znano, da so pisali vsi slovanski listi v Jul. Krajini o preganjanju učiteljstva. Znano mu mora biti, da so posamezna učit. društva in tudi «Zveza» intervenirala že neštekotokrat pri oblasteh — in tudi pri civ. komisarijatu samem — zaradi preganjanja učiteljstva, kakor tudi zaradi sprejema

odpuščenih. Podrobnosti ne bomo navajali — bilo bi pač absurdno.

Proti krivičnosti pa niso nastopila samo učit. društva in «Zveza», temveč tudi poslanci v Rimu. Oblastem so torej vzroki zaprtja šol dobro znani, a vedoma se potvarjajo in se delajo nevedne.

Kako zelo je oblastem pri srcu slovansko šolstvo v J. Krajini, so dokazale z veliko skrbjo za naraščaj učiteljstva: slovansko in hrvatsko učiteljišče je namestila na dveh skrajnih točkah Primorja — v gorski Tolmin in albansko vas Arbanasi pri Zadru! Dokazale so tudi z veliko skrbjo za definitivna imenovanja službujočih učiteljev! Nekateri čakajo že 13 let na definitivno imenovanje!

Za vse te krivicke so bile vse intervencije, prošnje in protesti običajno brezuspešni. Gospoda pri vladi gre preko naših besed, preko resnice in pravice, zakaj prava pravica je vedno na strani močnejšega.

Ker imamo to spoznanje, zato smo uverjeni, da so vse obljube in tudi obljube o priliki raznih svečanosti — prazne fraze. Zato ni veliko škode, če n. pr. gosp. posl. Lavrenčič ni izgovoril vsega, kar je imel morda na srcu. — Dokaz o praznih frazah nam je nudila Sežana. Še v tisti uri, ko so se Slovenci poklonili kralj. gostom, so bili tepeni. «Edinost» od 4. jun. piše (po «Gor. Straži») o tem in mimogrede tudi o preganjanju učit. takole: «Dolgo smo verjeli besedam (gen. civ. komisarija) in mislili, da ima resno voljo vzpostaviti v deželi mir in red, toda... prepričali smo se, da so bile vse njegove besede obljube in zahrbtna laži!... Kako naj vpliva na ljudstvo dejstvo, da spremljajo najvišjega predstavnika države ob njegovem prvem obisku dežele ljudje... ki so pod odgovornostjo Mosconija rušili, požigali naše domove, bili kmete in delavce, izganjali duhovnike in učitelje?...»

V isti števil. «Ed.» čitamo poročilo iz Pazina, ki govori o novem surovem nastopu proti učiteljstvu v Istri. Dne 1. jun. je hrvatsko učit. zborovalo v Pazinu. Na zborovanju je bil tudi vladni zastopnik, tamkajšnji okrajni nadz. Med zborovanjem pa je udrla med zborovalce sodrگا, pomendrala spise, ki so bili na preds. mizi, žugala zborovalcem ter zahtevala takojšnje prekinjenje zborovanja. Med sodrگا so bile tudi uradne osebe, ki bi morale biti isti čas v službi. Okr.

nadz. ni ukrenil ničesar proti sodrgi. Zborovalci so se razšli, a deputacija je odšla na okrajni komisarijat, da protestira.

Kakor vidimo, se preganjanje učiteljstva nadaljuje še vedno. In kom. Mosconi želi, da se učiteljstvo vrne?! Kdo pa bo skrbel za njegovo varnost? Mosconi? — Poskrbi naj prej za varstvo teh, ki so ostali in za dober in številan učit. naraščaj, potem se bo lahko govorilo o tistih, ki so zapustili domovino!!

Vsled še vedno nadaljujočega se preganjanja učit. lahko sklepamo, da ne smemo polagati važnosti na razne poklonitve in na puhle fraze,

O STANJU, RADU I TAKTICI HRV. UČITELJSTVA ISTRE

Hrvatsko učiteljstvo Istre sa zanimanjem prati rad i nastojanje «Učitelj. lista» u ovo zadnje doba pod uredništvom kol. Pahora i verna mu sumišljenika Hreščaka. Oni hoće — ako ih dobro shvatismo — podignuti u učiteljstvu otpornu snagu i ratobornost, nastoje od čoveka našeg i učitelja stvoriti borca u potpunom smislu reči. Hoće i žele, da bude učitelj ponosan, srčan, odvažan makar nasilan, a uz to da bude uvažan u društvu svojim znanjem, al još više svojim odlučnim, izrazitim radom, ne toliko u školi, koliko izvan nje. — Ne će da znadu oni za doskočice, smicalice i krivudaste staze; ne će da znadu ~~o oportunizmu~~ i oportunističko delovanju. Samo napred bezobzirce! njihova je deviza i metoda. Pori se samo i opet bori, pa makar nastradao i pao! Pošto, drže oni, svaka borba ipak na koncu konca donša svoje plodove, pa bilo tu i zrtava, bez kojih — osvedočeni smo svi — nema uspeha, a najmanje u borbi za osobne, stališke probitke i pravice. Oni vode našeg učitelja iz školske sobe u arenu borba i natecanja; na bojno polje za svoje ideale, ne toliko učiteljske, uzgojne i staleške, koliko za socialne; pa zato ne vole razmišljati i pisati o pedagoškim pitanjima. Ne vole oni učitelja u pravom smislu reči zaposlena školom, uzgojom i učenjem, što veći dio dana proboravi u školi i u svojoj sobi nad knjigom, olovkom ili perom u ruci. Njima je simpatičniji učitelj kao društveni radnik, poslovođa, kao vođa ljudstva i masa, kao promicatelj raznih društava, pa da svagde propagira svoja načela. Novi i mladi naši slov. urednici putem «Učitelj. lista» nukaju nas i pozivlju na rad — izvan školskih zidina. Učitelju, radi! Radi u društvu bilo kao klerikalac, ili nacionalac, bio kao socialista ili komunista. Samo radi, vrti se i miči, ruj, minicaj obaraj, ruši sve, što ti smeta u društvenom životu i što ti preči ostvarenju tvojih težnja. Radi, ali odlučno, otvoerno i pošteno. Drugčije ne može da govori pučki učitelj, koji je zvanjem dužan da prednjači svomu narodu svojim poštenim,

ki padajo ob takih prilikah v odgovor. Lokalna politika, ki stremi za malenkostnimi pridotvami, mora stopiti v ozadje; na njeno mesto mora stopiti širokopotezna: moči politič. mož morajo biti posvečene poti, k vodi do sporazuma italijanske in jugoslovanske vlade, zakaj edino to dejstvo nam lahko prinese koristi, ki nekaj tehtajo.

Pa ne samo med tema vladama, ampak med vsemi mora priti do sporazuma, po modernih smernicah, ki so na obzorju... Vsa Evropa mora izbirati med resničnim bratstvom in ljubeznijo, ali pa med ognjem in mečem...

javnim i privatnim životom i radom pripadao on bilo kojoj stranci. Pa zato sve dosad rečeno o pisanju «Učitelj. lista», u koliko se to odnosi na poticaj na kretanje, na rad i odvažnost, možemo i moramo potegnuti i na hrvatsko učiteljstvo Istre, koje osobito sada rabi saveta, a još više poticanja na oduševljenje u borbi za učiteljske, kulturne i uopćečovečanske ideale. Znamo, da novi slov. urednik «Učitelj. lista» piše većma kao pripadnik svoje komunističke stranke nego li sa stajališta člana naše organizacije, ipak i mi, hrvatski učitelji u Istri, koji nismo njegove političke stranke, moramo već kao učitelji i pučki prosvetitelji prihvatiti načela i metode rada, reda i borbe, što ih ističe i širi putem našeg glasila, za sada barem u teoriji, pošto krute prilike u Istri, a vlada samo pravo jačega bez pardona, volja hrvatsk. učitelju prihvatiti se i poslužiti druge metode rada, nastupa i borbe, a da spasi što se spasiti dade u korist narodnog školstva i prosvete. I mi u Istri usvajamo učiteljev rad i izvan škole. Osvedočeni smo, da i mi u Istri moramo se oduševljeno i odlučno boriti za staleške i kulturne ideale; boriti se samozatajom, koja isključuje svoju ličnu lagodnost i korist; svešču te staleškim i ljudskim ponosom, koji isključuje ropsku poniznost, lisičenje i lizanje pred moćnijim; osvedočeni smo i mi u Istri, da nema uspeha u bilo čemu bez borbe, sastavne i neprekidnute, bez čvrstog osvedočenja u uspeh njezin; znamo i mi hrvatski učitelji u Istri, da vlada i pobjeduje onaj samo hitro, koji odvažno, neustrašivo, bezobzirno i hitro radi, nastupa i stupa u borbu, a ovo osobito, ako se radi u društvu disciplinovane organizacije. Verujemo i mi u mučeničkoj i na kušnju izloženo Istri u moć organizacije, u kojoj se bori jedan za sve, a svi za jednoga. Znađe i hrvatsko učiteljstvo Istre, da ne valja samo rezignirano šuteti i trpeti nepravedno nekulturna nasilja i progonstva, a osvedočeno je i o tome, da **malodušje** ne vodi ni čemu, a najmanje pravom životu i pobjedi, te da je ono početak propadanja i neuspeha. Nastojimo i mi u Istri pobijati bojažljivost, plašljivost i kukavičluk, a gojiti i uspirivati u čoveka energiju te duševno i telesnu jakost, te ga postaviti u mo-

ralni i fizički položaj i stepen borbenosti. I mi u Istri odsudjemo laž, neiskrenost, ulagivanje mogućnicima i vlastodržcima; prekim okom gledamo one, kojima je jedina i prva misao — džep i trbuh za što žrtvuju svu svoju osobnost: žrtvuju svoje pogubljene nazore i ideale; klonimo se i mi istarsko-hrvatski učitelji onih, koji krše zapt (disciplinu) stalešku, i onih, koji bacije solidarnost, kolegialnost, prijateljstvo i pobratimstvo kao tobož staru nemodernu robu na smetište; omalovažujemo i mi one tobožnje suzvanike, koji traže slamicu u oku svoga kolege, pa i prijatelja, samo da mu naškodi i ga omalovaži i prikaže općinstvu niskim, košto je i — sam nizak. Mrzimo i mi one, koj grade svoju osobnu «sreću» uništavanjem svoga kolege; al ujedno preziremo i one, koji bacivši sa sebe svako ljudsko i osobno dostojanstvo, gaze blato nemorala, a druge, koji bih radi svoje lakomnosti i niske osobne osvete zatajiše sebe, svoje mleko i krv majčinu! Ovi nemoralnici i Herostрати blate učiteljsko ime i stališki ponos.

Ne gledamo ni mi u Istri lepim okom na one niske duše srednjevečnog mentaliteta, što se poslužuju i med kolegima laži, himbe, licemerstva i pretvaranja. Žigošemo i mi dvojaki moral: privatni i javni, osobni i društven, prema čemu netko govorom ili perom odobrava, hvali i zastupa nešto, što nam ne čini eklatantno.

Sve ove socialne mane imamo mi u Istri na oku, te ih suzbijamo i prečimo im porast i raširenje svim sada mogućim sredstvima, većma privatnim no javnim putem.

No mi hrvatski učitelji u Istri upiremo prstom

na one svoje kolege, koji ne vrše svoje zvanične dužnosti, zlorabeći poznatu sada «slobodu» rada ili nerada u školi. Ovi su za nas grdobe i kulturne narodne izdajice. Naši pogledi su upereni na ove, i nastojimo im omedjašiti broj. — Spomenusmo mnoge društvene poroke (mane), akoprem nisu u nas mnogobrojno zastupane, premda imadu iza rata gnojno i plodno tlo. — Jest nešto u nas u Istri, što nas drži u nekoj stanovitoj moralnoj visini, a to je naše narodno čuvstvo, te ljubav do svog gaženog, tlačnog, isisanog, prezrenog naroda: ljubav do bespravno i zapuštenog istarskog seljaka i proletarca. Mi hrvatski učitelji čutimo prema njima veliku odgovornost i dužnost; u nama jeste sila, što nas podjamlje, rasplamćuje, oduševljava da posvećujemo svoje skromne sile njemu — siromaku, a bez svake pretenzije do hvale i nagrade. Ovo naše idealno raspoloženje čuva nas od društvene i moralne iskvarnosti i gnjiiloće.

Ovo naše narodno-socialno čuvstvo ne dozvoljava nam da se klanjamo i prigibamo šiju pred bogatunom ili silnikom, a ni pred službenim krotiteljem. Naše demokratsko čuvstvo i nazori, pa ljubav naša do majčinog jezika i naše narodnosti preči nam rasti u nerad te istočnu ravnodušnost i fatalizam. A da ne padnemo opet u pogubni pesimizam, što grize biće pojedinca i društva, čuva nas domaći kršćanski odgoj i nadzor. —

Ovo bila bi u glavnim konturama duša hrv. učitelja Istre, a u izsoženom okviru vrti se rad njegov u narodu kao član svoje staleške organizacije. (Svršit će se).

POLEMIKA.

LE VEILLON HEURTEUR IN TOV. ŠEPIĆ

«Pučki prijatelj» je 11. maja priobčil dolg napad na urednika U. lista tov. Vinka Šepića. Del tega napada ponatiskujemo, da se vidi, kakšen «častit človek» je istrski učitelj, ako ni za složno narodno delo odvetnikov, učiteljev, duhovnikov, trgovcev in — kmetov in delavcev, kakor je lepo sestavil te družbo brezimni «Heurteur». «Gnilo jabolko» je, «črvič, naša nesreča» in najbrže tudi «izdajica», čeprav so mu že streho palili nad glavo, ko so drugi sedeli na varnem. «Taj gospodin» (naš tovariš Šepić) bi namreč najraje izzval v Istri kulturni boj... kakor je slišal dopisnik zvoniti in če tudi ni ravno tako res, vendar je kulturni boj že na papirju «Pučkega prijatelja» hudo razburljiv. Vrh u vsega tega pa tov. Šepić še v.... komunističnem «Učiteljskem listu» napada, ali boljše: pričinja napadati, da bi se hitreje razpalil ta... strašni njegov kulturni boj, ki bo jutri zajel vso tužno istrsko zemljo v divje, donebesne plamene. In tako dalje, če ni mogoče pravzaprav ničesar stvarnega povedati!

Vendar je napad na našega dobrega Šepića tako nesnažen, da sili človeku strupen komentar v pero. Zelo nas zanima, kako se bo razvila vsa ta osebna gonja, ki je prišla ravno v času, ko so se slovenske narodne vrste razklale do tal za vsako takozvano složno narodno delo. Vemo pa dobro, da ostane tov.

Šepić vkljub gonji kot človek in kot učitelj isti poštenjak kot je bil doslej in da ne bodo vsi taki zlobni napadi ni najmanj škodovali njegovemu dobremu imenu.

Kar se pa tiče «Učiteljskega lista» nismo «Pučkemu prijatelju» dolžni prav nobenega odgovora. Če tega še ne ve, mu tem potom razložno povemo. Bajše zmerom obstoji organizacija jugoslov. učiteljstva v Julijski Krajini in «Pučki prijatelj» menda še ni višja instanca te organizacije. Tudi niso doslej še vsi učitelji «gnila jabolka» in «črviči» in kar imajo še gospodje takih laskavih nazivov za nas, zato se nam «Pučki prijatelj» zastonj obeša na suk-njo. Kolikor vemo, je Zveza še vedno toliko samostojna, da ji ni treba plesati po žvižganju junaka, ki tiči za res možatim «Le Veillon Heurteur-jem».

Naj sledi njegov odlomek:

Kad je Italija zaposjela ove krajeve naš položaj u Istri se je strašno pogoršao. Naše ljude su počeli zatvarati, proganjati, mučiti, internirati itd. itd., tako da ih je većina morala ostaviti našu dragu Istru i iseliti u Jugoslaviju. Sve je zapuštalo narod i bježalo glavom bez obzira. Jedini koji su do zadnjeg časa ostali s narodom i s njime trpili, to su bili naši vrijedni učitelji i svećenici, kojima će narod morati ostati do smrti haran i spominjati se njihove požrtvornosti. Ti učitelji i svećenici, koji su ostali u ovim krajevima, žive u najtjesnijim i najboljim odnosima medjusobno i narodom, tako da danas lako

ustvrđimo da u našim narodnim redovima vlada povsemajšnja jednodušnost.

Kao što se nalazi izmedju svakih desetak jabuka po koja gnjila, tako imademo i mi izmedju dobrih narodnih dobročinitelja jednog crvića, koji nikako ne može vidjeti, da se naš narod, koji je podvrgnut tolikim patnjama, stoji složan i jedinstven. Taj naš crvić, ta naša nesreća je gosp. učitelj Vinko Šepić u Buzetu. Kako čujemo, on bi na svaki način htio izazvati kulturni boj u Istri, što mi svi odsudujemo kao naše najveće zlo, i time oslabiti naše narodne redove. Najgore je od toga gospodina to, što ruši narodne redove baš pod plašten narodnog jedinstva! To je skrajna nemoralnost! Najprije je počeo napadati u komunističkom «Učiteljskom listu» naš koledar «Istranin» i predbacivati «T. dr. u P.», da nije pozvalo na suradnju učiteljstvo, da ga omalovažuje, da pozna sistem, da ne bi škodilo uzvratiti «zub za zub!» itd. itd. Kad je bio s jedne strane upozoren neka pazi što piše neistinite vijesti, onda je izjavio: «...Znam, bilo mi je rečeno da pošaljem što god za koledar «Istranin», ali meni nije pravo, što će jednoga dana i «klerikalci» reći da rade za narod!!!»

Jugoslovensko učiteljsko društvo v Pazinu je poslalo uredništvu «Pučk. prijatelja» tole:

Šaljemo Vam izvadak zapisnika odborske sjednice J. učit. dr. v Pazinu, obdržane dne 18. maja i tražimo na temelju u Opaske uredništva tiskana 4. maja 1922 na drugoj strani — četvrta kolona da u smislu sledećeg izvadka imenuje svoja 2 članova časnog suda, koji se odluču na temelju istrage na čijoj je strani krivnja.

Izvadak:

«Odborska sjednica prosveduje protiv članka-dopisa otišnutom u P. P. 1. maja 1922, kojim se javno napalo društvenog predsjednika i urednika Uč. lista, Vinka Šepića, čime se društvo osjeća uredjenim. Zaključuje se pozvati 1) Uredništvo P. P. odvisno vlasnika «Tiskovno društvo u Pazinu», 2) Predsjednika Vinka Šepića, da imenuje svaki po dva člana časnog suda, koji se odluču na temelju istrage na čijoj je strani krivnja.

Časnom će sudu pripasti i dva člana Jugosl. uč. društva, jer je i ovo tangirano.»

— Zahtevamo, da se javnosti radi ovaj poziv tiska u narednom broju Pučkog prijatelja.

ČIKA JOVA IN ŠE KAJ

Učit. list mi je z ozirom na Čika Jovo in njegove pesmi nedavno postregel s kašo, ki naj bi dokazala(!), da je Zmaj Jovanović slab mladinski pesnik, da je v svoji veliki ljubezni do srbske mladine a v majhnem spoštovanju do tuje lastnjine kradel na levo in desno itd. Ker se vsekar in povsod držim gesla «naglica ni bila nikoli nič prida», mu tega nisem mogel kar na slepo verjeti in sem hotel v to zadevo še sam pogledati. Pa me je tega dolgočasnega

dela rešil slovenski prevajalec Čike Jovinih pesmi, Alojzij Gradnik sam, ki je priobčil dne 30. maja t. l. v «Slov. Narodu» sledeči

Odgovor na oceno.

Dr. I. Pregelj je o knjigi «Malaj in Malon» priobčil v Času zv. 4. sledečo oceno. (Tu navaja Gradnik prvi odstavek Pregljevega člančiča, objavljenega tudi v Učit. listu in nadaljuje): Tako «ocena». Če samo mimogrede cmenim, da stoji v Breznikovi slovenski slovnici 1916., str. 73 sledeče: pes-psa (po- leg pesa), da se glasi Prešernova zabavljica: «tem gre Slave pesom lajati, lice lizat», da poje France Levstik: «Pesá ste me imenovali» in da stoji v «Trgovcu beneškem» (prevod O. Zupančiča): «Kot sujete od praga tujega pesá», moram označiti opazko o «misijonarjenju» iz «osebnih ozirov» kot zlobno insinuacijo, za katero, odkrito rečeno, zaman iščem povoda v svoji preteklosti in v svoji sedanjosti.

Kar se pa samega «misijonarjenja» tiče, vidim, da bi bilo potrebno ne samo med slovensko deco. Morda bi potem dr. Pregelj poznal tudi srbsko literaturo tako temeljito kakor nemško in morda bi iztaknil, da so tudi nemški pisatelji hodili na trgatve k srbskim, n. pr. Roda Roda k Branislavu Nušiću in ne samo Jovanović Zmaj h Kopischu. Če je prof. dr. Pregelj, ki pozna nemške čitanke za srednje šole bolje od mene, dognal, da je Zmaj prevedel pesem o «Belem Jelenu» iz nemščine, je vse to hvale vredno in bi mu priporočal, da objavi to svoje odkritje tudi v Srbskem književnem glasniku, kamor v prvi vrsti spada. Ali govoriti, da sem jaz **podtaknil** Zmaju kot izvirno pesem, ki ni izvirna, je milo rečeno — ako ni steril dr. Pregelj tega z osebnih ozirov — precej nerodno izraženo. Kajti podtaknit: bi mogel samo listi, ki bi **vedel**, da pesem ni izvirna. V tem slučaju menda samo dr. Pregelj. Dr. Alojzij Gradnik.

Tako torej Gradnik! Od stvoje strani pa ugotavljam še to: Pregelj dolži Zmaja samo «neizvirnosti», ocenjevalec v Učit. listu je napravil iz njega, najbrž ne pomotoma, kar naravnost «plagiatorja». Kdor ni v svojih literarnih študijah še tako daleč, da bi mogel ločiti pojma «neizvirnost» in «plagiat», res ne more biti človek «velikih gest»! In še nekaj! Če ozmerjam Zmajeve pesmi s «plažo», pravim «tujo plažo» in sicer samo zato, ker baje kradejo kruh slovenskemu stradajočemu(!) «umetniku», če trdim, da so te pesmi slabe, potem **moram to svojo trditev vsaj nekoliko podpreti z razlogi, veljavnimi pri ljudeh, ki se bavijo z literaturo.** Ševeda brez vseh velikih gest in praznih besed. Potem šele lahko zahtevam, da se moje mnenje upošteva, kar se bo gotovo tudi vsekar zgodilo pri vseh resnih ljudeh. Če pa tega ne storim, potem dokazem le, da pri svoji kritiki nimam poštenih namenov in niti čiste vesti.

J a n k o S a m e c .

KONCERT „PEV. IN GLASBENEGA DRUŠTVA“ V GORICI 31. V. 1922

O koncertu goriškega pevskega društva hočem spregovoriti svoje najstrožje mnenje z namenom, da koristim stvari, ki ni le meni sveta, temveč gotovo tudi pevovodji, zboru in odboru društva. Že s samim lepim programom so dokazali, da jih stroga sodba samo vzpodbudi in da navodila, ki peljejo po trnjevi

poti k tempelju umetnosti, ki stoji visoko na Parnasu.

Naloge zbora so silno težke. Največji ideal zbora je instrumentacija — instrumentalno prednašanje zborovih skladb. Iz zbora mora vse tisto sijati, kar izžareva iz velikega orkestra. Kakor hitro se zbor zaveda te velike naloge, mora premagati vse težkoče zborove tehnike: zborova simetrija je že ena važnih nalog. Pri četverglasnem zbornem stavku je navadno vodilni glas v sopranu, pri moškem zboru v

tenorju, fundament — nekaj «orgelpunkt» pa v basu — zato je treba polagati največjo pažnjo tema dvema zunanjima glasovoma. Ostala dva glasova sta bolj posredovalca, nekaka opora za melodijo v sopranu (ali tenorju), nekakšna vez med sopranom in basom. Notranja glasova sta železen drog pri ograji vrta, zunanja glasova pa girlanda, ki objemlje ta drog. Četveroglasen stavek primerjamo lahko tudi drevesu: Bas je deblo, notranja glasova sta veje in zelenje drevesa, sopran pa je cvetje. Interpret je zemlja, ki daje sok koreninam tega drevesa, ki rodi sad, katerega uživa poslušalec ob dobro zapeti pesmi. Tak sad prižge v srcu poslušalčevemu večno lučko. To pa se bo zgodilo šele tedaj, ko bo interpret odprl srce in duh solncu, ki sije nad tem drevesom: komponistu skladbe.

Oba zunanja glasova morata biti po kvaliteti in kvantiteti najbolje zastopana. (Kvaliteta basov in posebno tenorjev je pri naših zborih slaba zaradi pijače in kajenja.) Kakšno mora biti razmerje teh dveh glasov do ostalih notranjih dveh, odločuje seveda kvaliteta pri sopranih oziroma tenorjih in basih.

Barve posameznih glasov se morajo izenačiti, zlit v eno samo. Barveno izenačenost pa je mogoče doseči, le če bi se posamezni pevci zbora vadili v solopetju. Vsaj elementaren nauk o solopetju bi moral obvladati vsak član zbora. Pravilno dihanje, vokalizacijo in registriranje. Samo tako bi dosegli zbor izenačenost barv pri posameznih glasovih in jasno vokalizacijo. Dokler ne znajo poedini pevci pravilno postavljati tona, če se ne vadijo v vokalizaciji in pravilnem dihanju, je vsaka izenačenost barve izključena. (Pri enem največjih svetovnih orkestrrov, kakor je orkester Gewandthausa v Lipskem, imajo vse instrumente na lok: violine, viole, čele in kontrabase, od samo enega izdelovalca instrumentov, samo radi enotne barve.)

Zelo potrebne so tudi vaje poedincev v intonaciji, ritmu in dinamiki. Brez vaj v intonaciji ne dobijo pevci rutine gotovosti (sigurnosti) v vseh intervalih. (Posebno pri moderni glasbi, ki je polna križev in težav: enharmonike, hromatike in alteracij). Ritmične vaje nas pripeljejo k življenju — živi vodi in vežbanje v dinamiki nam še le da luč in senco, diskretno dinamično, ki izraža najgloblja in najmekkejša razpoloženja naše duše.

Nauk o dinamiki in fraziranju je večini naših zborov španska vas. Izvaja se samo to, kar je zapisano, skrite dinamike, ki nam jo odkrije samo težek problem fraziranja, — ne iščemo.

In tako sem prišel k največji hibi naših zborov: brezmišelnost in brezčustveno petje same melodije, ne da bi od srca in duha bila objeta in prežeta vsaka beseda. Vsak pevec mora imeti smisel za **poezijo** in zborovodja mora biti interpret-poet. Ne samo tisto poezijo, ki je v besedilu, melodiji, ritmu, harmoniji, polifoniji, dinamiki — temveč tudi tisto skrito lepoto, za katero nima poet besed in komponist znamenj — mora interpret najti: **Interpret ne sme samo reproducirati temveč tudi ustvarjati: to je umetnost.**

***

V koliko je zadostil goriški zbor cmenjenim zahtevam in nalogam zbora naj odloči autokritika pevovodje in pevcev. Cesar se ni naredilo, naj se **po možnosti razmer** intenzivno prične delati, slabo naj odpade; in dobro, ki je bilo pri predavanju tega večera v velikih meri, naj se izpopolnjuje.

Program je bil sestavljen izvzemši češkega žen-

skega zbora iz samo slovenskih ljudskih in umetnih pesni.

Adamičevo Franico je zapel moški zbor dobro. Pri predavanju sem pogrešal diskretne dinamike v lirskih momentih — to so najslabši pianissimi, ki morajo biti slični instrumentalnemu predavanju. Motiv «Oj bolna Franica leži, pri njenem srcu zdravja ni» obkroža besedilo kot žalni flor. Obrazi pevcev niso tega čustva izrazili. Jaz sem mnenja, da mora zapeto čustvo odsevati tudi na obrazu. Ako poje človek brez navdušenja, brez občutenega veselja in bolesti, ima obraz in oči mrtve, ako pa občutimo, kar pojemo, se zrcali na našem obrazu skala naših čustev. Za primer naj navedem dva motiva te pesmi, pri katerih, bi moral biti izraz obraza različen. Elegičen spev «Bolna Franica leži...» in pa radosten motiv «Nasproti mu skočila je, ga srčno poljubila je...»

Lajovčeva «Kiša pada» je bila ena izmed najslabših celega večera. Soprani nimajo v višini še tako razvitega glasu, da bi mogli to pesem peti. Sopran mora pri tej pesmi zlogovati pianissimo v višini teške lege. Izven tega je bila interpretacija brez vsake poezije. Dominantni konci fraz, ki so karakteristični pri tem zboru, iz katerega veje srbski ljudski ton, so bili kar odrezani. Morali bi biti lepo vzdržani, to so vendar akordji hrepenenja, ki sijejo v neskončnost. Vse razpoloženje v tej pesmi je vizionarno. Prednašanje mora biti priprosto in diskretno.

Ples Kralja Matjaža istega skladatelja se je prav dobro zapel. Želel sem si pri tej pesmi samo še več resnega temperamenta: to je nekaj jugoslovanske ples: «Kolo», ki zahteva mnogo plemenite strasti.

Izmed treh koroških ljudskih pesmi je bila najboljša zapeta «Jaz mam pa konjča bela». — «Dober večer, ljuba dakle» in pa «Gor čez izaro» bi pa lahko izostali. Svetovalec bi bolj neznane ljudske pesni. Interpretacija teh ljudskih pesni, kakor tudi zborov, ki so v ljudskem tonu zloženi, mi ni prav nič ugajala. Ako hoče zbor dobro zapeti ljudske pesmi, mora biti tehnično na višini. Ljudske pesmi so po obliki priproste in enostavne, a po vsebini zelo bogate po skriti lepoti. Priprosto stvar lepo zapeti je ena izmed najtežjih nalog. Prednašanje teh pesmi je bilo za moj okus — salonsko. Dobro bi bilo, da bi o interpretaciji naše ljudske pesmi obširno spregovorili naši skladatelji in glasbeni esteti.

Rihovskega ženski zbor se je zapel prav lepo. Škoda, da ni pevovodja izbral raje katerega izmed naših ženskih zborov, saj jih imamo na izbero.

Devovo «Še ena» in Adamičevo Fantovsko je zapel moški kvartet. Predavanje prve pesmi se mi je zdelo parodično. Obe pesmi sta bili z navdušenjem zapeti. Tenor mi je posebno imponiral, le škoda, da ostali trije glasovi, posebno bas niso bili primerni za petje v kvartetu.

Em. Komelova: «Pesem beguncev je zložena v klasičnem slogu in prežeta religioznega čustva. S to pesmijo je Komel dokazal, da je poleg Fajgeljina, Försterja in nekaterih drugih eden izmed najboljših slovenskih kontrapunktistov. Pesem je bila dobro naštudirana in tudi dirigirana. Komelu prisrčno čestitam! Tekst k tej skladbi je spenil France Bevk in jo je imenoval prvotno «Vstajenje». Pesem se je parodično spremenila zaradi razmer. Iz vse skladbe pesmi pa zveni — prvotni tekst: Vstajenje.

Pirnatoва «Pomlad in jesen» je že za nas malo obledela. Bolj bi nas interesiral Leban, Hajdrih, Rihar in drugi.

Zadnja točka Sattnerjeva «O nevihti» me je pustila hladnega.

Izgovorjava je bila pri vseh pesnih pomanjkljiva. Pomisljala se je večina soglasnikov. Izgovorjava na «l» je bila že davno pokopana, ne vem čemu jo spet vlečemo iz groba.

Koncert je bil srednje dobro obiskan. Priprostegega ljudstva sploh ni bilo. Ali se prireditelji premalo brigajo za ljudstvo ali je pa ljudstvo od svojih voditeljev enostransko vzgojeno. Izgovor, da bi bil to koncert samo za verižnike, je prazen. Vstopnina je znašala samo tri lire. Slovenskih glasbenikov sploh

ni bilo. Ti hodijo raje v tuja gledališča in pišejo o njih navdušene kritike. Kje ste bili ta večer: Grbec, Mirk, Sonc, Vodopivec, Kokošar, Doktorič, Orel, Bunc?!

Goriška lista «Nazione» in «La Voce del Isonzo» sta napisala zelo laskavo poročilo o slov. lokalni glasbi in njenem predavanju tega večera. Goriškemu «Pevskemu in glasb. društvu» in njegovemu pevovodji iskreno čestitamo na tem uspehu. V še večjo vzpodbudo povem, da imamo tudi mi že mnogo naraščaja, ki bo znal v bodočnosti drugače ceniti najpoštenejše delo.

Srečko Kumar.

FELJTON

IVAN PREGELJ: PLEBANUS JOANNES

«..... maledicimus et benedicimus; persecutionem patiamur et sustinemus; blasphemamur et obsecramus.....»

Sv. Pavel.

«Es gehört zum Begriff des Lebendigen, dass es wachsen muss, — dass es seine Macht erweitern und folglich fremde Kräfte in sich hinein nehmen muss...»

Fr. Nietzsche.

Današnja doba v umetnosti je jasno pokazala, da tvori ravno ideja, izražena v obliki, ki jo zahteva doživetje v umetnikovi duši — podlago umetnine. Moderni človek, ki je preстал v mrzličnem razvoju kapitalizma in v njega največji krizi — svetovni vojni, fizično in moralno svojo Golgato, išče vzporedno s svojim socialnim stremljenjem tudi poti v novo duševno življenje, stremi za preporodom svoje notranjosti, poglobljuje se v najabstraktnije življenjske probleme, iskajoč in krčevito oprijemajoč se novih idej, ki bi ga mogle spraviti v duševno ravnovesje. In ker dobi vse duševno stremljenje človeštva svoj najvišji izraz v umetnosti, vidimo ravno v moderni umetnosti zrcalo boja modernega človeka, boja za idejo in pa zrcalo njegovega duševnega stremljenja, ki gre za poduhovljenjem življenja. Moderna umetnost izraža najabstraktnjša doživetja človeške duše in mora seveda preko dosedanjih oblik izražanja, ki so preozke in preomejene, da bi mogle obseči vse ono, kar občuti, misli in hoče moderni človek.

Tudi vsaka idejna struja stremi danes za preporodom, skuša zajeti in objeti življenje naše dobe, spraviti v sklad svoje bistvo z novimi zahtevami in stremljenji modernega življenja. Tudi katolicizem gre v svoji najnovejši dobi za tem. Iskanje poti za dosego človeka v okviru novih življenjskih oblik je našlo tudi v njegovem naročju odmeva v svojem socialnem kulturnem in etičnem stremljenju, izražajoč se v umetnosti najjače pri Francozih (Paul Bourget, Béné Bazin) in Italijanih, (Giov. Papini).

Eno najmočnejših del, ki izražajo to idejno stremljenje, je brez dvoma Pregljev «Plebanus Joannes», poglobljen posebnost še po globokem notranjem doživetju ideje. Snov je vzeta iz zgodovine, iz prve polovice 16. stoletja, iz dobe, ko je bilo moralno propadanje katolicizma v polnem teku, pripravljajoč tal nastopu Luthra in reformaciji, kot odsev celotnega začetka propadanja celega družabnega sistema — fevdalizma in gospodujočega razreda — fevdalne gospode. V to dobo, ki nam jo pokaže takoj v začetku in pravi luči: «..... la metropoli della Chri-

stianità è piena di lussi, di crapuli, di Puttane, di Bordassi, di Ruffiani e d'ogni vitio enorme.....» — postavi Pregelj kot ostro nasprotje vsemu temu propadanju svojega junaka Janeza Podrebuježa, človeka ki se potom odrekana in askeze, borec se proti samemu sebi in v neprestanem boju proti vsemu svojemu okrožju povzpe do duševnega ravnovesja, ki ostane kljub vsemu svojemu nemoralnemu milieu-ju moralno zdrav. Toda bori se vse svoje življenje, mnogo pretrpi in preboli, prebolí in premoli, predno najde po dolgem času zopet nekaj tiste sladke sreče in radosti, beroč «Unus Deus et Pater omnium, qui est super omnes et in omnibus nobis.....» — in obudivši si sliko iz sanj, ko mu govori z razpela Križani: «Nisi razumel, da je zrastel hrast in je prav tisti les, kot v semenu in prav tisti sok, kakor v želodu. Vsi so en les! Otroci! Vsi so rojeni!» Vikar Janez doseže takrat svojo resnico, doume smisel svojega življenja. Vstane v sveže jutro in gre v ritmu čudnega gesla: «Vsem odpustiti, vse odpustiti, vse ljubiti, vsi so otroci. To je resnica. To je luč.» In na prižnici spravi komaj iz sebe, dolgo iščoč izraza svojemu nememu občutju, besede: «Ljubezen mater obudite v sebi! Otroci ji je otisnil bradavico na prsni in se ji je gnajila. Pa mati ni ostavila otroka. Ljubezen božjo smo križali, a nas ni zavrгла.....»

Roman je po svoji konstrukciji zgrajen enotno, vedno na podlagi vodilne ideje, ki je pri Preglju živo občutena in globoko doživeta, kar daje delu veliko umetniško vrednost, in kar smo predvsem pogrešali pri prejšnjih njegovih delih, iznad katerih se je kar čez noč visoko povzpela. Slogu in obliki daje znak zgodovinskega obilježja, kakor Anatole France v svojem «Coignardu» in v «Kuhinji pri kraljici gosji Nožici». Njegov slog se odlikuje prav posebno po svoji mistični ritmiki in pa po izklesanosti katere klasičen vzor so predvsem vikarjeve propovedi. Mojsterstvo v tehniki pa nam kaže razvrstitev snovi. — Oprema knjige je sijajna. Kraljeva slika izraža Joannesa v trpljenju in boju, sliko Kristusa, ki ga je hotel izklesati, pa je zadobil njegove lastne poteze. —

Brez dvoma nam je hotel predočiti Pregelj v tem svojem romanu današnje dobo, postavljajoč v nasprotje z vsem današnjim moralnim propadanjem svoj nrvni ideal človeka — asketa. In kot tak ima «Plebanus Joannes» ogromen pomen. On je vtelesen moralni ideal modernega krščanstva, prerojenega katolicizma, prototip ene skrajnosti modernega moralnega stremljenja, dočim je moderno moralno stremljenje druge skrajnosti vteleseno predvsem v junaku ruskega pisatelja Arcibaševa — Saninu, ako abstrahiramo imaginarnega Nietzschejevega nadčloveka. In — mutatis mutandis — sta danes moralni ideji teh dveh romanov, ki tvorita bistvo etičnega

stremjenja modernega človeštva; na eni strani samozatajevanje, odrekanje, askeza, na drugi strani pa zadostitev svojim poželenjem in nagonom, egoizem. Prva je globlja, a nam kaže izraz resignacije, beg od življenja; druga ima sicer več kontakta z življenjem, a vsebuje nevarnost, da se razblini v plitko in prhlo epikurejstvo. Vendar ni cilj modernega človeka ne resignacija, ne poplitvičenje. On ne bo

molil. «Ti naredi, da ugasne mladost v krvi....., ampak bo moral iskati predvsem poglobitve v kontaktu z življenjem, v katerem bo mogel doseči podlago za polen razvoj in razmah vseh svojih sil in sposobnosti in na tej podlagi stremeti proti idealu izpopolnitve. Na ta način bo služil človeštvu in sebi in mu ne bo treba drugod iskati si smisla življenja. VI. M.

IZ ORGANIZACIJE.

Učiteljsko društvo sežanskega okraja je zborovalo v Komnu dne 11. majnika t. l.

Zborovanja se je udeležilo 43 tovarišev in tovarišic.

Tovariš J. Pahor je v predsednikovem imenu pozdravil navzoče ter pojasnil: Tov. Hreščak, predsednik našega društva, je danes odšel v Sežano k seji okr. šol. sv. Pri okr. šol. svetu se je namreč vršil skrutinij izza zadnjih (novemberskih!) volitev učiteljskega zastopnika. Tov. Hreščak je dobil pri tej volitvi 53 od 65 oddanih glasov, medtem ko je pri predzadnji volitvi dosegel 39. Organizacija je torej pokazala svojo moč. To je naše zadoščenje, zakaj zakon so teptali in zlorabljali, medtem ko smo mi varovali samo svoje pravice. Naš vzajemni in trdovratni nastop je dokazal, da smo bili kompaktni in taki moramo tudi ostati. Danes pa, žal, moramo grajati nenavzočnost nekaterih tovarišev in tovarišic. Pri zadnjem zborovanju smo sklenili, da bomo objavili imena vseh tistih, ki bodo izostali od zborovanja.

Nato se ugotovi nenavzočnost tovarišev in tovarišic, ki so: Bekar Alojz, Cenčič Marija, Fakin Marija, Gerdol Ivan, Gregoretič Anton, Kaus Avrelija, Kenda Ferdo, Klemenčič Anton, Kocjan Jožef, Kosovel Anton, Ravbar Josip, Skok Olga, Stipančič Franja, Skert Stefanija, Šinigoj Josip, Šonc Alojz, Štrekelj Albin, Tance August, Tomšič Živko, Turšič Herma, Živec Franja.

Večina teh se ni opravičila.

Nato se preide na dnevni red. Poroča tajnik tov. Rustja.

Ekscerpt tajnikovega poročila:

Učiteljstvo sežanskega okraja se je zbralo dne 10. junija 1920. na Opčinah ter po 16 mesečnem prisilnem mrtvilu zopet začelo z rednim društvenim življenjem. Na istem zborovanju si je učiteljstvo izbralo pripravljalni odbor. Poverilo mu je nalogo, naj pregleda in preuredi pravila prejšnjega društva ter jih predloži pristojni oblasti v potrditev. Odbor je storil to v najkrajšem času; oblastvo je pravila potrdilo.

Dalje je poročal tajnik o vsem, kar je društvo storilo ob istem času: o agitaciji za vstop v delavsko zbornico, o posredovanju za dobiček samostojne nekdanje potrebne aprovizacije, o prizadevanju ureditve štetja službenih let v J. Ben kakor v starih provincah, o delu proti uradni izdaji zgrešenih učnih načrtov, o posredovanju v gmotnem oziru učiteljstva, o nastopu proti nezakoniti premestitvi tov. Hreščaka, o agitaciji za pridobitev naročnikov «Nov. Rodu», o sestankih radi združništva in organiziranja združniške ideje, o referendumu v okr. š. svet o iniciativah za izvedbo šolske reforme in o ustanavljanju kmetijskih nadaljevalnih šol, o komisiji, ki naj bi kontrolirala delovanje okr. šol. sv. pri nameščanju učnih moči, o pritisku na «Zvezo» radi znane «izjave», radi izboljšanja U. L., radi izobražene ak-

cije; o pasivni volilni pravici v občinske svete, o ukrepah za nabavo knjig šolskim knjižnicam, o sistematičnem izobraževalnem delu mlajšega učiteljstva ter o zavlačevanju definitivne rešitve glede novih poviškov in izboljšanja plač, ki poteka od 1. jan. 1921. dalje. Omenil je še nešteto osebnih intervencij posameznih odbornikov pri raznih oblastih. —

K tajnikovemu poročilu se je oglasil tov. Pahor in pojasnil nastop glede nameščenj, kateri je tedanjega okr. šol. nadzornika ozlovoljil, a šolska oblast je pri vsem tem upoštevala sklep učiteljstva. Glede občinskih volitev pa se mora učiteljstvo uveljaviti samo. Če je bilo poprej privilegirano, ni imelo ničesar več od svojih pravic, a po novem obč. vol. redu pride učiteljstvo ob te pravice. Glede tega je posredovala tudi «Zveza», kakor tudi druga ital. društva, a žal, brez uspeha. Konsekvence se niso izvajale, učiteljstvo se radi strahu pred globo ni zavzelo za to, da bi prišlo v obč. zastope, če izvzamemo redke izjeme. Tu je dokaz, da smo politično premalo zreli. Ni čuda, če so šli mimo nas, saj smo sami krivi. Tudi društveni odbor ni storil vse svoje dolžnosti. Nekateri odborniki se sploh niso udeležili sej, torej, niso delali. **Želja vsega učiteljstva naj bi bila, da bi si izvolili pravi odbor.** Odborništvo je častno mesto in mesto dela.

Blagajničarka tov. ica Anica Macarol je podala svoje poročilo, iz katerega je bil razviden lep prebitok. Vendar je omenila tudi člane, kateri plačujejo članarino zelo neredno in se niti ne odzovejo večkratnemu povabilu. — Pričujoči so poročilo vzeli na znanje ter je odobrili enoglasno, predsednikov namestnik se je v imenu vseh blagajničarki še posebej zahvalil.

V debati je prodrlo mnenje, naj se društvo finančno utrdi. Iz prispevkov je razvidno, da se je organizacija razrasla. Nastalo je vprašanje: kam s prebitkom. Sklenilo se je denar naložiti pri kaki hranilnici kakor poseben fond za pomoč in podporo bolnim tovarišem in tovarišicam. Kako naj se ta vsota in eventualni prirastki uporabijo, naj odloči odbor. Člani, ki neredno plačujejo članarino, se bodo pri zborovanju imenovali.

Volitev odbora: Izvoljeni so bili: Al. Hreščak, predsednik; Gojko Ščuka, podpreds.; Iv. Kosmina, tajnik; Justina Bizjak, tajn. namestnica; Anica Macarol, blagajničarka, Jos. Pahor, Vekosl. Bollé, odbornik; Josip Rustja, poročevalec.

Pri zadnji točki dnevnega reda se je učiteljstvo izreklo še enkrat in odločno proti celibatu tovarišic, o čemer so v seji izrednega odbora že razpravljali. Učiteljstvo je tudi sklenilo pozvati izr. dež. odbor, da naj se poteguje za 35 letno učiteljevanje.

Končno se je pretresala neprijetna zadeva, ki se je izročila društvenemu razsodišču, da jo preišče in poroča pri prihodnjem zborovanju.

Delegati za Zvezino zborovanje 1922 (Sežansko učiteljsko društvo): 37. Bollé Franc, 38. Bizjak Justina, 39. Grgič Silvo, 40. Kocjan Ivan, 41. Kosmina Ivan, 42. Urbančič Marija.

Delegati za Tolmin za bodoče delegacijsko zborovanje: 1. Torkar Julka, učit. v Podbrdem. 2. Kemperle Elka, učit. Zakojca p. Hudajužna. 3. Mesar Ljudmila, učit. Cerkno. 4. Marija Oblesčak, učit. Tolmin. 5. Bogataj Franc, učit. Kobarid. 6. Ivančič Ivo učit. Sužid p. Kobarid. 7. Drekonja Ciril, učit. St. Viška gora p. Slap p. Idr. 8. Podgornik Filip učit. Slap p. Idr. 9. Sivec Franc, učit. Kred p. Robič. — Namestniki: 1) Kenda Zorka Ponikve p. Slap p. Id. 2. Pagan Franja, Tolmin. 3) Močnik Josip, Volče. 4) Strgulc Alojz, Tolmin.

Delegati za goriško učit. društvo so: Boštjančič Katarina, Klančič Emilija, Jelšek Amalija, Strel Otilija, Vilhar Zora; Arrigler Anton, Bratuž Anton, Berce Jožef, Kramer Franc, Nemeč Peter, Reja Leopold, Rojic Jaka, Tušar Anton, Urbančič Lojze in Verč Alojz.

Novi rod. S 6. številko je končano 1. polletje. Šole naj začnejo takoj pobirati naročnino za 2. polletje in naj skušajo dvigniti število naročnikov. Prihodnja številka bo dvojna, t. j. 7. in 8. skupaj in izide že zadnje dni junija. Zato naj pošljejo šole naročnino z izpremembo v številu naročnikov že do 18. t. m.;

KNJIŽEVNOST IN UMETNOST

Koncert zvezinega pevskega zbora v Postojni je uspel izborni. Nekatere točke so bile podane še mnogo bolje kot v Gorici. Dvorana je bila natlačeno polna občinstva. Podrobnejše poročilo prinesemo prihodnjič.

Slovenska šolska Matica je izdala sledeče knjige: Posebno ukoslovje pouka v elementarnem razredu osnovnih šol. Za učiteljska priredil Fr. Fink. Str. 76. — Telovadba. Razlaga telov. teorije in navodilo k vodstvu telesnih vaj po Tyršovem sestavu 1. stroka. Proste vaje, redovne vaje, hoja in tek, rajalne vaje, (2. zv.) od 97—200 str. Sestavila dr. Lj. Pivko in Adolf Schaup — XIX. zv. Pedagoški

RAZNO

Vsled obilice poslov ni mogel naš list zasledovati velike debate o duhovniškem celibatu, ki jo je razvila to pomlad umetniška revija «Jadranka». Popravljamo nekoliko to zamudo s priobčenjem uredniške listnice «teologu», ki se je zaletel v «Jadranko» v minoletem aprilu. Glasi se tako:

Prav ste storili, da ste zašli v semenišče, kajti ako bi se Vi oženili, bi ne osrečili soproge. Svoje žene ne more ljubiti človek, ki ne spoštuje žensk. In glej titarara gre nadalje: kdor ne spoštuje ženske, ne čišla niti lastne matere, a kdor ne ceni lastne mamice, naj se pogrezne v brlog iskat polžev in glist. To se pravi, da niste niti za bogoslovnico, kajti vi zametujete žensko, oziroma to, kar je izumil Stvarnik, zametujete torej stvarstvo dotičnika, ki ste se mu posvetili, zavračali bodete potemtakem nekaj morda tudi načela, ki ste si jih izbrali za svojo življenjsko oporo! — Sic!

Ali jo je dobil pod nos «teolog»? Še danes si manjšo roko pri uredništvu «Jadranske». Zlati vek zdaj Muzam julijskokrajskim pride: «Jadranske» namreč nič ne ženira, če jo tudi nekoliko — potegnejo!

Poziv. Iz koncerta sem našel v Knjižarni tisk. društva v Gorici dežnik. Kdor ga je izgubil, naj mi ga opiše pa dopisnici; dobi ga pri meni. Morda ga je kdo z mojim zamenjal? — Urbančič — Miren.

pozneje došle izpremembe se ne bodo mogle upoštevati pri ekspediciji za julij in avgust. Ker bo prihodnja številka dvojna, naj poberejo pri mesečnih plačevalcih za dva meseca skupaj, tedaj 2 liri. Obenem se opozarjajo šole, da si uredijo nabiranje naročnine pri mesečnih plačevalcih za septembersko številko, ki izide ob koncu počitnic. Uprava vnovič polaga nabirateljem na srce, da naj delajo tako, da ne bo padlo v počitnicah število naročnikov, ampak da bo rastlo.

Pošljite nemudoma zastalo naročnino.

Na seji Tržaškega učit. društva, ki se je vršila v petek, kjer so bili poleg odbornikov tudi zastopniki vseh šol, se je sklenilo, da se odpošlje protest na šol. oblast zaradi samolaških tiskovin. **Obenem se je sklenilo, da pišemo končne redovne registre vsi dvojezično. Disciplina organizacije zahteva, da se tega vsi strogo drže. Eventuelni strahopetci bodo javno razkrinkani!**

Popravek statistike naročnikov «Nov. roda» v koprskem okraju: Šola v Dekanah ima 6 naročnikov, ne samo 1, ker je bilo pozneje priglašeni še 5 naročnikov.

zbornik za leto 1921. Uredil dr. K. Ozvald. Obsega razprave dr. S. Dolarja i. dr. Rih. Župančičeva, dr. J. Beziaka, dr. K. Ozvalda in Fr. Žgeča, dalje poročila in ocene novih učbenikov. (Jos. Brinar, Pav. Flere, Silv. Kranjec, S. Dolar).

BIBLIOGRAFIJA.

Izšle so sledeče knjige:

Zevako — Levstik: Kraljevi vitez.

Rabindranath Tagore: Vrtnar, zbirka krasnih ljubezenskih spevov, v lepem Gradnikovem prevodu.

Ivan Cankar: Romantične duše. Cankarjev dramatični prvenec.

Prosper Merimer — Vl. Levstik: Karmen.

Green: Za milijoni.

CORRIGENDA.

Pri razpravi o Rabindranathu Tagoreju se je vrnilo precej tiskovnih napak, izmed katerih popravljamo najbistvenejše:

Str. 93 vrsta 28 (I.) .... **metafizičnih**, ne pa: metafizičnih; Str. 93 vrsta 8 (II.) .... **območju**, ne pa: obnožju; Str. 111 vrsta 18 (I.) .... **najglobljih**, ne pa: najboljih; Str. 111 vr. 24 (I.) .... **razpoloženj**, ne pa: razloženj; Str. 111 vr. 59 (I.) .... **drama**, ne pa: drame; Str. 111 vr. 22 (II.) .... **poželenjem**, ne pa: poželjem; Str. 111 vr. 23 (II.) .... **šele**, ne pa: sile; Str. 111 vr. 53 (II.) .... **epičen**, ne pa: epično; Str. 124 vr. 8 (I.) .... **več kakor**, ne pa: večkrat; Str. 124 vr. 24 (I.) .... **duše**, ne pa: duša; Str. 124 vr. 39 (I.) .... **ki nam ga kaže vrsta**, ne pa: ki nam kaže vrsto; Str. 125 vr. 3 (I.) .... **samooboževanje**, ne pa: samooboroževanje; Str. 125 vr. 30 (I.) .... **svojih**, ne pa: mojih; Str. 125 vr. 34 (I.) .... **brezbrežno**, ne pa: brezbrizno; Str. 125 vr. 38 (II.) .... **izpolnitvi človeka** (izpuščeno).

Opombe: 4) (Str. 102) beri pravilno: R. Tagore. Liebesgedichte. — München. Kurt Wolff. — Izpuščeni sta opombi: 7) R. Tagore: Gitanjali. Sangesopfer — München Kurt Wolf, — in 11) R. Tagore: Sadhana. Der Weg zur Vollendung. — München. Kurt Wolff.